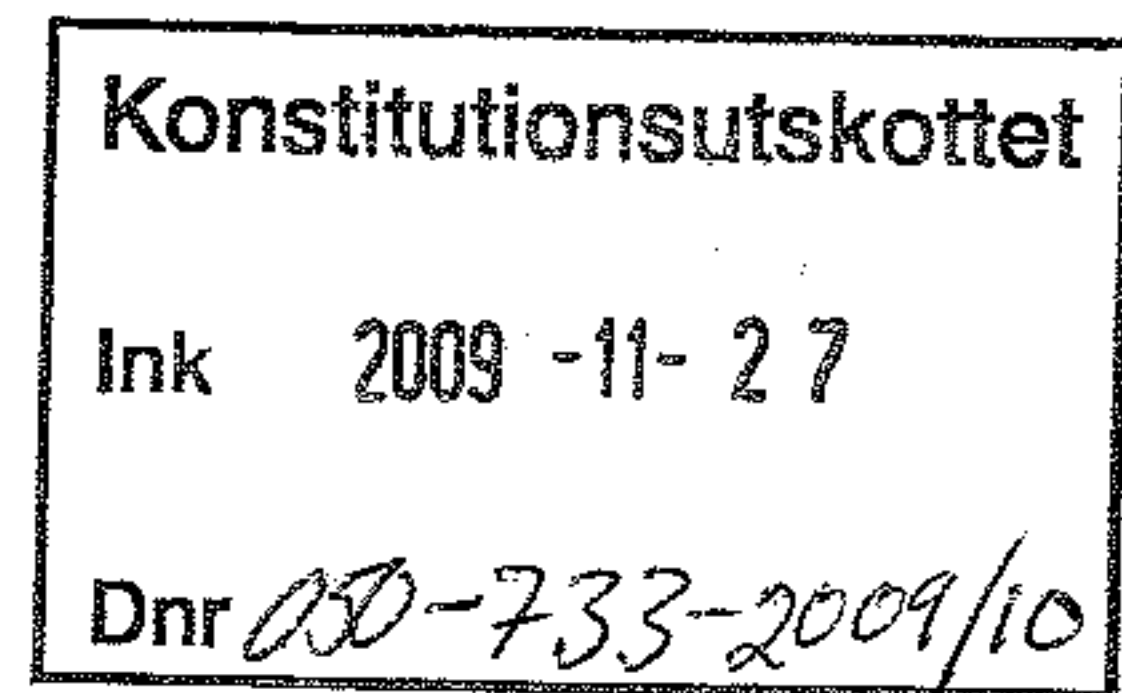

SVEN-ERIK ÖSTERBERG
Riksdagsledamot, gruppledare (S)
ULF HOLM
Riksdagsledamot, gruppledare (MP)
ALICE ÅSTRÖM
Riksdagsledamot, gruppledare (V)

Stockholm 2009-11-25

Begäran hos konstitutionsutskottet om granskning av regeringens bristfälliga styrning av Vattenfall

Under de senaste veckorna har nyhetsrapporteringen kring Vattenfall varit mycket intensiv. Det som har hänt och sättet det har kommenterats på från regeringen har väckt en mängd frågor både kring hur regeringens klimat- och energipolitik egentligen ser ut och vem som driver den men också frågor om styrningen av bolaget. Bägge delarna väcker en stark oro för att det saknas tillräcklig kraft och tydlighet från regeringens sida för att förverkliga de miljöpolitiska mål som Vattenfall har att uppfylla.

Den politiska dimension som ligger i hur energipolitiken ska utformas och av vem den ska verkställas hör inte hemma i konstitutionsutskottet. Frågorna som rör styrningen av bolaget och de ekonomiska åtaganden som ett helägt statligt bolag tagit på sig har dock en tydlig konstitutionell koppling. Frågan om statens styrning av Vattenfall har varit föremål för granskning av konstitutionsutskottet flera gånger. Det är dags att återigen granska regeringens och särskilt näringsministerns bristfälliga styrning av Vattenfall.

Regeringsföreträdare har vid flera tillfällen på senare tid offentligt vädrat kritik mot att Vattenfalls förtroende har skadats, att Vattenfall satsat för lite på omställningen av energisystemet, att informationen från Vattenfall varit dålig med mera. Olika regeringsmedlemmar har kommit med olika synpunkter. Det har varit olika bud mellan regeringens och Vattenfalls företrädare om kommunikationen och informationsflödet mellan parterna. Det finns alltför många motstridiga uppgifter om vem som vetat vad när, vem som beslutat och efter vilken förankring.

Exempel på sakfrågor som varit uppe till diskussion är bl.a. Vattenfall AB:s ekonomiska ansvar för eventuella olyckor i dotterbolagets verksamhet i Tyskland, köpet av Nuon, Vattenfalls rättstvist mot Tyskland angående miljökraven på det nya kolkraftverket i Hamburg, samt planerna på att sälja ut elnätet i Sverige och bygga kärnkraft i Storbritannien.

Informationen till riksdagen har också varit undermålig. Näringsministern har medgivit att avtalet om pantsättning av Vattenfall varit känt för regeringen sedan åtminstone våren 2009. I den årliga skrivelsen till riksdagen från regeringen avlämnad i juli 2009 om statliga företag finns inte avtalet nämnt med ett ord.

Regeringen har heller inte varit ovetande om styrningsproblemen. År 2005 beslutade den dåvarande regeringen om ett tillägg i bolagsordningen vilket innebär att Vattenfall ska vara ledande i omställningen till en uthållig svensk energiförsörjning.

Riksrevisionen granskade 2007 hur detta fått genomslag i Vattenfalls verksamhet. Riksrevisionen konstaterade att det utvidgade uppdraget hade fått genomslag i bolagets interna styrning och återrapportering. Ett flertal satsningar hade gjorts, framför allt inom vindkraft. Flera begrepp i bolagsordningens tillägg skapade dock utrymme för olika tolkningar. Det försvårade möjligheten att följa upp om Vattenfall arbetar i enlighet med regeringens uppdrag. Riksrevisionen ansåg att det utvidgade uppdraget därför borde förtydligas. Återrapporteringen till regeringen, liksom regeringens rapportering till riksdagen, borde dessutom fördjupas. Rapporteringen borde i större utsträckning fokusera på effekterna av genomförda insatser, i förhållande till de mål som regeringen satt upp för Vattenfall inom förnybar energi.¹

Några åtgärder vidtogs inte av regeringen med anledning av detta, vilket föranledde Per Bolund (MP) att interpellera i frågan. Näringsministerns svar var rakt och entydigt:

”Per Bolund har vidare frågat mig om jag kommer att verka för ett förtydligande av tillägget till Vattenfalls bolagsordning att bolaget ska vara ledande i energiomställningen, i enlighet med Riksrevisionens förslag. Jag kommer alltså inte att verka för ett förtydligande av det tillägg till bolagsordning som frågan gäller.”²

Näringsministern avfärdar här Riksrevisionens kritik trots att den otydlighet Riksrevisionen pekat på är en av huvudorsakerna till problemen med styrningen.

Aftonbladets kommentar speglar det allmänna intrycket efter riksdagsdebatten den 20 november: *”Bildet av en splittrad regering, oklara direktiv och en ägarstyrning som havererat skingrades knappast”*

Vi vill med bakgrund av det anförda anmäla regeringens styrning av Vattenfall till konstitutionsutskottet för granskning.

Konstitutionsutskottet granskning bör bland annat ge svar på följande frågor:

- Har regeringens styrning av Vattenfall varit tydlig och nöjaktig? Vilka instruktioner har Vattenfalls styrelse fått av regeringen? Har styrningen förändrats som en följd av återrapportering från styrelsen till regeringen kring beslut och inriktningar?

¹ RiR 2007:29

² Maud Olofsson i interpellationsdebatt i riksdagen 2008-04-22

- Hur har det gått till när centrala beslut om till exempel större ekonomiska åtaganden i bolaget fattats, när och hur har näringsdepartementet varit informerat och delaktigt?
- Hur har regeringen säkerställt att relevant och korrekt information lämnats till riksdagen om Vattenfall?
- På vilka grunder har regeringen valt att inte vidta åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport om brister i styrningen av Vattenfall?

Sven-Erik Österberg Ulf Holm Alice Åström